

Лілія Невара

Виконання Україною положень Європейської Хартії регіональних мов або мов меншин (з приводу першої періодичної доповіді України)

В статті автор досліджує Першу періодичну доповідь України про виконання положень Хартії. Доповідь містить інформацію про політику, яку здійснює Україна відповідно до цілей і принципів, визначених Хартією, про заходи, вжиті на виконання тих положень Хартії, до яких Україна приєдналася.

The article investigates the Ukraine's First Periodic Report on implementation of provisions of the Charter. The Report contains information on Ukraine's policy to fulfill aims and principles of the Charter, as well as on measures applied to implement provisions in force for Ukraine.

Найбільш важливою і відповідальною після ратифікації Хартії є діяльність держав щодо імплементації проголошених у ній положень в державну політику, законодавчі та інші заходи, вжиті для їх здійснення [1]. Імплементація норм міжнародного права – це цілеспрямована організаційно-правова діяльність держав, яка здійснюється індивідуально, колективно або в межах міжнародних організацій з метою своєчасної, всебічної і повної реалізації ухвалених ними відповідно до міжнародного права зобов'язань. У разі реалізації міжнародно-правових норм на національному рівні, необхідні додаткові внутрішньодержавні заходи для перетворення цілей, закладених у нормах міжнародного права, у реальні дії юридичних осіб і громадян, які знаходяться під державною юрисдикцією [2].

З метою забезпечення ефективної системи моніторингу за імплементацією настанов акту з боку Ради Європи, країн-членів Ради Європи та громадськості за виконанням конкретних зобов'язань держав (статей, пунктів і підпунктів) ст. 15 Хартії передбачає систему періодичних доповідей сторін про заходи, вжиті щодо виконання її положень. Перша доповідь подається через один рік після набрання Хартією чинності стосовно відповідної сторони, наступні доповіді подаються кожні три роки після першої доповіді. Такі доповіді мають бути оприлюднені.

У Заяві, що міститься в ратифікаційній грамоті, поданій до Ради Європи 19 вересня 2005 року Україна взяла на себе зобов'язання відповідно до частин I, II, IV, V Хартії, крім пункту 5 статті 7 частини II.

Україна заявила, що стосовно кожної з регіональних мов, перелічених вище та на які поширюються положення Хартії, застосовуватимуться такі пункти та підпункти статей 8 - 14 частини III Хартії:

- a. Підпункти a (iii), b (iv), c (iv), d (iv), e (iii), f (iii), g, h, i пункту 1 та пункт 2 статті 8;
- b. Підпункти a (iii), b (iii), c (iii) пункту 1, підпункт c пункту 2 та пункт 3 статті 9;
- c. Підпункти a, c, d, e, f, g пункту 2 та підпункт c пункту 4 статті 10;
- d. Підпункти a (iii), b (ii), c (ii), d, e (i), g пункту 1, пункт 2 та пункт 3 статті 11;
- e. Підпункти a, b, c, d, f, g of пункту 1, пункт 2 та пункт 3 статті 12;
- f. Підпункти b та c пункту 1 статті 13;
- g. Підпункти a та b статті 14.

Відповідно статті 15 Хартії, Перша періодична доповідь України про виконання Європейської хартії регіональних мов або мов меншин (Доповідь) була надана Генеральному секретарю Ради Європи 1 серпня 2007 р.

НЕВАРА Лілія Михайлівна,

здобувач кафедри міжнародного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Доповідь містить інформацію про політику, яку здійснює Україна відповідно до цілей і принципів, визначених Хартією. Крім того, у Доповіді повідомляється про заходи, вжиті на виконання тих положень (статей, пунктів, підпунктів) Хартії, до яких Україна приєдналася, що стосуються питань освіти, судової влади, адміністративних органів та публічних послуг, засобів масової інформації, культурної діяльності, економічного, соціального життя та транскордонних обмінів [3].

У Частині I Доповіді зазначається, що відповідно до частини першої статті 9 Конституції України та частини першої статті 19 Закону України "Про міжнародні договори України" чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України є частиною національного законодавства.

Політико-правовою основою формування і реалізації державної етнонаціональної політики та забезпечення прав національних меншин в Україні стали Конституція України, Декларація про державний суверенітет України, Акт проголошення незалежності, Декларація прав національностей України, Закон України «Про національні меншини в Україні», Закон «Про місцеве самоврядування в Україні», Цивільний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Сімейний кодекс України, Кодекс адміністративного судочинства України, Кримінально-процесуальний кодекс України, Закон України «Про телебачення і радіомовлення», Закон України «Про мови». Серед іншого, ряд правових норм, спрямованих на захист інтересів національних меншин, передбачено законами України «Про громадянство», «Про об'єднання громадян», «Про освіту», «Про свободу совісті та релігійні організації», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», Основами законодавства України про культуру.

Зазначається також, що Україна є стороною наступних міжнародних договорів, які мають на меті захист мовних прав національних меншин: Міжнародний пакт ООН про громадянські та політичні права; Конвенція Ради Європи про захист прав і основоположних свобод людини; Конвенція Міжнародної Організації Праці № 111 щодо дискримінації в галузі праці та занять; Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права; Конвенція ЮНЕСКО проти дискримінації в сфері освіти; Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації; Рамкова конвенція про захист національних меншин; Європейська хартія регіональних мов або мов меншин.

На виконання статті 2 Закону України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов і мов національних меншин» в Україні застосовуються положення Хартії до мов таких національних меншин України: білоруської, болгарської, гагаузької, грецької, єврейської, кримськотатарської, молдавської, німецької, польської, російської, румунської, словацької та угорської.

У Доповіді зазначається, що за даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року в Україні нараховувалось 37,5 млн. українців (77,8% від загальної кількості населення) і 10,9 млн. (22,2%) представників понад 130 національностей. Найчисленнішою національною меншиною країни є росіяни – 8,3 млн. осіб (17,3% всього населення).

Наступних шістнадцять етнічних груп нараховують від 300 тис. осіб до 30 тис. осіб, це: білоруси - 275,8 тис. (0,6% населення), молдавани - 258,6 тис. (0,5%), кримські татари - 248,2 (0,5%), болгары - 204,6 тис. (0,4%), угорці - 156,6 тис. (0,3%), румуни - 151,0 (0,3%), поляки - 144,1 тис. (0,3%), євреї - 103,6 тис. (0,2%), вірмени - 99,9 тис. (0,2%), 91,5 тис. греки (0,2%), татари - 73,3 тис. (0,2%), цигани (роми) - 47,6 тис. (0,1%), азербайджанці - 45,2 тис. (0,1%), грузини - 34,2 тис. (0,1%), німці - 33,3 тис. (0,1%), гагаузи - 31,9 тис. (0,1%).

Чисельність представників інших 100 національностей складає від 50 тисяч до 300 осіб.

Зазначається також, що національне законодавство України не містить визначення поняття «носій регіональної мови або мови меншини» та переліку груп громадян, які відносяться до національних меншин. Натомість у статті 3 Закону України «Про національні меншини в Україні» зазначається, що «до національних меншин належать групи громадян України, які не є українцями за національністю, виявляють почуття національного самоусвідомлення та спільності між собою».

У Частині I міститься також інформація, що Міністерством закордонних справ спільно з Національною комісією із зміцнення демократії та утвердження верховенства права було підготовлено новий офіційний переклад Хартії та проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов національних меншин». Необхідність внесення змін зумовлена також потребою розширення переліку мов, що підлягають захисту, на основі об'єктивної оцінки фактичного стану мов в Україні та врахування реальних можливостей і потреб держави в контексті положень Хартії.

Контроль за дотриманням законодавства України у сфері забезпечення прав національних меншин відповідно до своїх Положень здійснюють Державний комітет з питань національностей і міграції, створений відповідно до Указу Президента України від 13 вересня 2001 року № 836, який

на час підготовки Доповіді реорганізований відповідно до пункту першого постанови Кабінету Міністрів від 8 листопада 2006 року № 1575 «Про утворення Державного комітету у справах національностей і релігій». Крім того, питаннями дотримання і захисту мовних прав національних меншин в Україні здійснюють Конституційний Суд України та суди загальної юрисдикції, Комітет з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин Верховної Ради України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини [4, с. 3-11].

У частині II Доповіді висвітлюється політика, законодавство та практика держави щодо втілення цілей і принципів, яких необхідно дотримуватися відповідно до пункту 1 статті 2 Хартії [4, с. 12-15]. Зокрема зазначається, що у преамбулі до Конституції України визначено, що український народ складають громадяни України всіх національностей. Визнаючи носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні український народ, статтею 11 Конституції одночасно визначено структурні компоненти українського суспільства - українську націю, національні меншини та корінні народи і покладає на державу обов'язок сприяти їх етнічній, культурній, мовній та релігійній самобутності.

Про заходи спрямовані на заохочення використання регіональних мов або мов меншин у суспільному житті відповідно до зобов'язань, взятих за пунктом 2 статті 2 звітується в частині III Доповіді (ст. 8 - 14 Хартії).

Стаття 8. Освіта [4, с. 16-31].

Зокрема інформується про те, що взявши на себе зобов'язання відповідно до підпунктів "a (iii)", "b (iv)", "c (iv)", "d (iv)", "e (iii)", "f (iii)", "g", "h" "i" пункту 1 та пункту 2 статті 8 Хартії в сфері «Освіта», Україна забезпечує виконання частини п'ятої статті 53 Конституції України, в якій визначено, що громадянам, які належать до національних меншин, відповідно до закону гарантується право на навчання рідною мовою чи вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національно-культурні товариства.

В цілому в Україні навчання громадян, які належать до національних меншин, здійснюється рідною мовою національних меншин і державною українською мовою. Державна мова є обов'язковою для вивчення в усіх навчальних закладах на всій території України як навчальний предмет на постійній основі. Мову навчання в кожному конкретному випадку визначає місцевий орган виконавчої влади враховуючи заяви батьків або осіб, які їх замінюють.

У навчальних закладах з багатоетнічним контингентом учнів навчання здійснюється державною мовою, або, по можливості, створюються окремі класи для вивчення мови тієї чи іншої національних меншин. Навчання рідною мовою чи вивчення рідної мови або викладання цією мовою не повинно йти на шкоду вивченню української мови, оскільки знання її є одним із чинників соціальної злагоди, а також інтеграції осіб, які належать до національних меншин, в українське суспільство.

На забезпечення виконання підпункту "i" пункту 1 (створити наглядовий орган (органи), який контролюватиме заходи і прогрес, здійснені в галузі започаткування або розвитку викладання регіональних мов або мов меншин, та складатиме періодичні доповіді про свої висновки, які будуть оприлюднюватися) підпунктом 8 пункту 4 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 грудня 2006 року № 1757, встановлено, що МОН відповідно до покладених на нього завдань, зокрема, забезпечує виконання освітніх та наукових програм відродження і розвитку національної культури, української мови і мов національних меншин, національно-культурних традицій корінних народів і національних меншин України.

Далі у Доповіді аналізується рівень виконання зобов'язань за всіма зазначеними підпунктами пункту 1 щодо всіх визнаних в Україні регіональних мов або мов меншин (білоруської, болгарської, гагаузької, грецької, іврит, кримськотатарської, молдавської, німецької, польської, російської, румунської, словацької та угорської мов) [4, с. 16-31].

Стаття 9. Судова влада [4, с. 31-44].

Щодо законодавства України, яке забезпечує виконання зобов'язань відповідно до підпунктів "a (iii)", "b (iii)", "c (iii)" пункту 1, підпункту "c" пункту 2 та пункт 3 статті 9 Хартії в сфері "Судова влада", як зазначається у Доповіді, Україна забезпечує захист регіональних мов або мов меншин в процесі кримінального, цивільного та адміністративного судочинства.

Закон України «Про судоустрій України» встановлює правові підстави для організації судової системи і здійснення правосуддя в Україні, визначає систему судів загальної юрисдикції, основні вимоги до формування складу професійних суддів, систему та процедуру судового самоврядування, регулює інші питання судової системи.

Відповідно до ст. 10 Закону, судочинство в Україні ведеться державною мовою. Інші мови в ході судового розгляду будуть використовуватися у випадках і в порядку, передбаченому Законом. Особи, які не мають достатніх знань державної мови, мають право на користування рідною мовою і послугами перекладача в ході судового розгляду. У випадках, передбачених процесуальним законодавством, це право повинно бути забезпечено з боку держави.

Зазначається, що згідно з рішенням Конституційного Суду України № 10-рп/99 від 14 грудня 1999 року, положення частини першої ст. 10 Конституції України, яка встановлює, що «українська мова є офіційною мовою в Україні» слід розуміти наступним чином: українська як офіційна мова є обов'язковим засобом спілкування на всій території України під час здійснення повноважень органами державної влади та місцевого самоврядування, тобто мову документів, робочу мову, мову посадовців та діловодства і т.д. і в інших громадських місцях суспільного життя, як це визначено законом. З урахуванням того, що вищенаведене рішення є обов'язковим, остаточним і не може бути оскаржено на території України, використання в судах загальної юрисдикції іншої мови крім офіційної практично виключено.

Констатується також, що практично неможливо представити інформацію щодо здійснення судами положень Хартії щодо білоруської, болгарської, гагаузької, грецької, єврейської, кримсько-татарської, молдавської, німецької, польської, румунської, словацької та угорської мов.

Звертається увага на проблему не фінансування судів і судових органів для запрошення перекладачів для меншинних мов. Офіційна мова та російська мова (у разі дотримання правових вимог) найчастіше використовуються у ході судового розгляду.

Порядок застосування мови в ході судового розгляду визначається відповідним процесуальним законодавством, а саме: Кримінально-процесуальним кодексом України, Цивільно-процесуальним кодексом України, Кодексом адміністративного судочинства України та їх відповідними статтями.

Щодо виконання зобов'язань стосовно підпункту „с” пункту 2 (Сторони зобов'язуються: не заперечувати дійсність для сторін процесу юридичних документів, складених в межах країни, виключно на тій підставі, що вони сформульовані регіональною мовою або мовою меншини) у Доповіді зазначається, що таких заперечень не існує.

Проте реалізацію положення пункту 3 (Сторони зобов'язуються забезпечити наявність складених регіональними мовами або мовами меншин найбільш важливих національних законодавчих актів і тих документів, які зокрема стосуються осіб, що вживають ці мови, якщо їх наявність не забезпечена іншим шляхом) майже не забезпечено (окрім законодавчих установ щодо російської та кримськотатарської мови у Автономній Республіці Крим).

У Доповіді аналізується рівень виконання зобов'язань за всіма зазначеними підпунктами “а (iii)”, “b (iii)”, “c (iii)” пункту 1, підпункту “с” пункту 2 та пункту 3 статті 9 Хартії щодо всіх визнаних в Україні регіональних мов або мов меншин (білоруської, болгарської, гагаузької, грецької, іврит, кримськотатарської, молдавської, німецької, польської, російської, румунської, словацької та угорської мов) [4].

Стаття 10. Адміністративні органи та публічні послуги [4].

Значна увага у Доповіді приділяється законодавчому забезпеченню виконання взятих Україною зобов'язань відповідно положень підпунктів “а”, “с”, “d”, “e”, “f”, “g” пункту 2, та підпункту “с” пункту 4 статті 10 Хартії в сфері «Адміністративні органи та публічні послуги». Зокрема, зазначається, що їх реалізація забезпечується виконанням норм чинного Закону України «Про мови в Українській РСР» та рішення Конституційного суду України від 14 грудня 1999 року №10, яким визначено, що поряд з державною мовою при здійсненні повноважень місцевими органами виконавчої влади, органами Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування можуть використовуватися російська та інші мови національних меншин у межах і порядку, що визначаються законами України.

Стаття 8 Закону України «Про національні меншини в Україні» визначає, що у роботі державних органів, громадських об'єднань, а також установ і організацій, розташованих у місцях, де більшість населення становить певна національна меншина, може використовуватися її мова – поряд з державною українською мовою. Відповідно до ст. 6 Закону України «Про звернення громадян» громадяни мають право звертатися до органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян, посадових осіб українською чи іншою мовою, прийнятною для сторін.

Пунктом 5 частини першої статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до виключної компетенції сільських, селищних та міських рад віднесено вирішення відповідно до закону питання про мову (мови), якою користуються у своїй роботі рада, її виконавчий орган та

яка використовується в офіційних оголошеннях.

Пояснення щодо виконання підпункту "с" пункту 4 ст. 10 (Сторони зобов'язуються задовольняти у міру можливості прохання державних службовців, які володіють регіональною мовою або мовою меншини, про призначення на роботу в тій території, де така мова вживається) стосуються представників угорської, словацької, румунської та кримськотатарської меншин. Інформація про інших представників меншин відсутня.

Практичне втілення міжнародного і національного законодавства у цій сфері висвітлюється на сторінках 46 – 52 Доповіді.

Стаття 11. Засоби масової інформації [4, с. 52-65].

Як зазначалося, Україна за ратифікації Хартії взяла зобов'язання за підпунктами а (iii), b (ii), c (ii), d, e (i), g пункту 1 та пунктами 2 і 3 статті 11. Відповідно виконання підпунктів a (iii), b (ii), c (ii) пункту 1 (Сторони зобов'язуються, для осіб, які вживають регіональні мови або мови меншин, в межах територій, на яких ці мови використовуються, відповідно до стану розвитку кожної мови, якщо органи державної влади, безпосередньо чи опосередковано, мають компетенцію, повноваження або відіграють певну роль у цій сфері, та із поважанням принципу незалежності і самостійності засобів масової інформації: а) якщо радіо і телебачення здійснюють функції громадських засобів масової інформації; iii) вжити належних заходів для того, щоб радіо- і телеорганізації транслювали програми регіональними мовами або мовами меншин; b) ii) заохочувати трансляцію радіопрограм регіональними мовами або мовами меншин на регулярній основі та/або сприяти такій трансляції; c) ii) заохочувати трансляцію телевізійних програм регіональними мовами або мовами меншин на регулярній основі та/або сприяти такій трансляції), у Доповіді цитується ст. 4 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» про основні принципи державної політики у сфері телебачення і радіомовлення, де жодного слова не йдеться про зазначені у підпунктах положення. Проте пояснюється, що національні меншини представлені в основному в теле-і радіомовленні України в Закарпатській та Чернівецькій областях і АР Крим. Таким чином, мова, культурно-етнічних потреб національних меншин в Україні задоволені лише частково.

Загальні пояснення щодо забезпечення підпунктів "e" (i) (заохочувати створення і/або функціонування якнайменш однієї газети, яка друкуватиме свої матеріали регіональними мовами або мовами меншин, і/або сприяти такому створенню та/або функціонуванню) та "g" пункту 1 (сприяти професійній підготовці журналістів та іншого персоналу для засобів масової інформації, які використовують регіональні мови або мови меншин) відсутні. Інформація надається для кожної мови меншин та регіонів окремо.

Відповідь щодо виконання зобов'язання щодо пункту 3 ст. 11 (Сторони зобов'язуються забезпечити представництво або урахування інтересів осіб, що вживають регіональні мови або мови меншин, в органах, які можуть бути створеними відповідно до закону для гарантування свободи і плюралізму засобів масової інформації) нажалі не відповідає зазначеній темі.

Стаття 12. Культурна діяльність та засоби її здійснення [4, с. 66-79].

Стосовно кожної мови визнаної при ратифікації Україна обрала зобов'язання за підпунктами a, b, c, d, f, g пункту 1 та пунктами 2 і 3 статті 12. До підпункту "a" (стосовно культурної діяльності та засобів її здійснення - особливо бібліотек, відеотек, культурних центрів, музеїв, архівів, академій, театрів і кінотеатрів, а також літературних творів і кінопродукції, народних форм виявлення культури, фестивалів... - Сторони зобов'язуються, у межах території, на якій такі мови використовуються, і якщо органи державної влади мають компетенцію, повноваження або відіграють певну роль у цій сфері: а) заохочувати форми виявлення культури та ініціативи, притаманні регіональним мовам або мовам меншин, і сприяти різними засобами доступу до творів, що створюються цими мовами). Доповідь містить інформацію про акт «Основи законодавства України про культуру» згідно ст. 2 якого передбачено, що одним з основних принципів культурної політики в Україні є визнання культури як одного із головних чинників самобутності української нації та національних меншин, які проживають на території України. Крім того, необхідно зазначити, що статтею 4 вищезгаданих Основ передбачено, що держава дбає про розвиток україномовних форм культурного життя, гарантує рівні права і можливості щодо використання у сфері культури мов усіх національних меншин, які проживають на території України. Також, відповідно до ст. 8 Основ держава створює умови для розвитку культур усіх національних меншин, які проживають на території України, сприяє їх прилученню до спільного процесу творення культурних цінностей. Громадяни будь-якої національності мають право: зберігати, розвивати і пропагувати свою культуру, мову, традиції, звичаї та обряди; утворювати національно-культурні товариства, центри, заклади культури і мистецтва та навчальні заклади, засновувати засоби масової інформації і видавництва.

До підпунктів „b” (сприяти різними засобами доступу іншими мовами до творів, що створюються регіональними мовами або мовами меншин, підтримуючи і розвиваючи діяльність у галузі перекладу, дублювання, озвучування і субтитрування) та „c” пункту 1 (сприяти доступу регіональними мовами або мовами меншин до творів, що створюються іншими мовами, підтримуючи і розвиваючи діяльність в галузі перекладу, дублювання, озвучування і субтитрування) цієї статті Хартії загальна інформація свідчить про проблеми з бібліотечним забезпеченням видань мовами меншин.

Інформація щодо підпункту “f” (заохочувати безпосередню участь представників осіб, що вживають відповідну регіональну мову або мову відповідної меншини, у забезпеченні засобів здійснення культурної діяльності та її плануванні) відсутня.

Відповідь на підпункт “g” свідчить про те, що сьогодні немає єдиного державного органу в Україні, який відповідає за забезпечення дотримання положень Хартії та охорону і розвиток зазначених мов. Ці функції входять у компетенцію більше 10 державних і місцевих органів влади.

Інформація щодо пункту 2 ст. 12 (Стосовно територій, на яких регіональні мови або мови меншин традиційно не використовуються, Сторони зобов'язуються, якщо чисельність осіб, що вживають регіональну мову або мову меншини, виправдовує це, дозволяти, заохочувати і/або передбачати відповідну культурну діяльність і відповідні засоби її здійснення згідно з попереднім пунктом) – відсутня.

Практичні заходи держави у цій сфері висвітлюються на сторінках 67 – 79 Доповіді.

Стаття 13. Економічне і соціальне життя [4, с. 79-82].

Україна взяла зобов'язання за підпунктом “b” (Стосовно економічної та соціальної діяльності, Сторони зобов'язуються, в межах всієї країни: b) заборонити застосування у внутрішніх правилах компаній і приватних документах будь-яких положень, що виключають або обмежують використання регіональних мов або мов меншин, принаймні між особами, що вживають одну і ту ж мову) та підпунктом “c” (запобігати практиці, спрямованій на відмову від використання регіональних мов або мов меншин в економічній або соціальній діяльності) пункту 1 статті 13. У виконання цих положень у Доповіді є посилання на загальні міркування та той же самий Закон України «Про мови в Українській РСР» 1989 р. який, як зазначається: «визначає що питання, які стосуються регулювання суспільних відносини у сфері комплексного розвитку та застосування української та інших мов, якими користується населення республіки в державному, економічному, політичному і громадському житті з метою захисту конституційних прав громадян у цій сфері, розвиває шанобливе ставлення до національної гідності людини, її культури і мови. Відповідно до ст. 8 зазначеного Закону України «будь-які привілеї чи обмеження прав особи за мовною ознакою, мовна дискримінація неприпустимі».

Будь-яке публічне приниження або неповага, навмисне спотворення української або інших мов в офіційних документах і текстах, створення перешкод і обмежень у використанні їх, ворожнечі виступи на мовному ґрунті, підлягає судовому переслідуванню.

Стаття 11 вищезгаданого документа визначає, що українська мова є мовою заходів, звітів і документів, а також відносин держави, партій, громадських органів, підприємств, установ і організацій в Україні». Маємо констатувати, що такі заходи є опосередкованими і не відповідають наведеним положенням Хартії, і не гарантують їх виконання.

Стаття 14. Транскордонні обміни [4, с. 82-89].

Україна має зобов'язання за підпунктом “a” (Сторони зобов'язуються: a) застосовувати чинні двосторонні і багатосторонні угоди з державами, в яких аналогічна мова використовується у такій самій або схожій формі, або у разі необхідності докладати зусиль для укладання таких угод з метою сприяння контактам між особами, що вживають ту саму мову у відповідних державах у галузях культури, освіти, інформації, професійно-технічної підготовки і безперервного навчання) та підпунктом “b” (в інтересах регіональних мов або мов меншин сприяти транскордонному співробітництву, зокрема між органами регіонального або місцевого самоврядування, на території яких аналогічна мова використовується у такій самій або схожій формі, та/або розвивати таке співробітництво) статті 14.

В Доповіді відмічається, що на державному рівні стосовно кожної з мов національних меншин, зазначеної при ратифікації Хартії застосовуються чинні двосторонні або багатосторонні угоди з державами в яких аналогічна мова використовується у такій самій або схожій формі. Їх перелік приведено стосовно кожної мови.

Вище наведені лише основні законодавчі та інші заходи щодо імплементації положень Хартії ратифікованих Україною та необхідних для звітності про їх здійснення.

1. Мицик В.В. Стан імплементації положень Європейської хартії регіональних мов або мов меншин в національне законодавство і державну політику України // Наукове видання. Олександрю Задорожньому 50. Статті та есе учнів і колег. – Одеса: Фенікс, 2010. – С.155-184.
2. Гавердовський А.С. Імплементація норм міжнародного права. – К., 1980. – С. 60, 72.
3. Initial periodical report presented to the Secretary General of the Council of Europe in accordance with Article 15 of the Charter. Ukraine / First periodical report of Ukraine on implementation of the European Charter for Regional or Minority Languages // MIN-LANG/PR (2007) 6. – Strasbourg, 2 August 2007. –101 p. – Режим доступу: http://www.coe.int/t/dg4/education/minlang/report/PeriodicalReports/UkrainePR1_en.pdf
- 4 First periodical report of Ukraine on implementation of the European Charter for Regional or Minority Languages // MIN-LANG/PR (2007) 6. – Strasbourg, 2 August 2007. – P. 3-11.